

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2–6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

21.4.2021

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL 36
00521 Helsinki

Viite Kirjallinen kuulemisilmoitus sähköpostitse 02.11.2020

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto ehdotuksesta Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022-2027 (Diaarinro: UUDELY/11528/2020).

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut ehdotukseen Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022-2027. SVK lausuu ehdotuksesta kunnioittavasti seuraavaa.

TAUSTAA

EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi on annettu 23.10.2000. Direktiiviin tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä koko EU:n alueella vuonna 2015. Tavoitteen saavuttamiseksi laaditaan alueellisia vesienhoitosuunnitelmia, joissa esitetään tiedot vesien tilasta, kuvataan toimet vesien tilan parantamiseksi sekä esitetään arvio tavoitteiden saavuttamisesta.

Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan arvioimalla vesien tila kuuden vuoden jaksoina. Myös vesienhoitosuunnitelmat päivitetään kuuden vuoden välein. Nyt on käynnistymässä kolmas vesienhoitokausi.

Direktiivin tavoitetta vesistöjen hyvästä tilasta vuoteen 2015 mennessä ei ole saavutettu. Nyt käynnistymässä oleva vesienhoitokausi loppuu 2027, jonka jälkeen ympäristötavoitteiden määräaikoja ei ole enää mahdollista pidentää.

SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJIEN KESKUSJÄRJESTÖN KANTA

SVK on huolissaan vesienhoidon heikosta tuloksellisuudesta. Vesienhoidon tavoitteet eivät toteutuneet alkuperäiseen määräaikaan 2015 mennessä, eivätkä ne myöskään ole toteutumassa poikkeamana asetettuun määräaikaan 2027 mennessä. Suunnitelmassa todetaankin, että hyvän ekologisen tilan saavuttaminen pintavesissä, edellyttää Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella jatkoaikaa 445 vesimuodostuman osalta. Pohjaveden osalta hyvän tilan saavuttaminen edellyttää jatkoaikaa vuorostaan 48:lle pohjavesimuodostumille.

Isoimpana syynä vesienhoidon ilmeiseen tehostomuuteen on, että vesiensuojelun säätelykeinot perustuvat vapaaehtoisuuteen ja valtion vesiensuojeluun osoittaman rahamäärän riittämättömyys.

Jotta tavoitteisiin päästäisiin, tulee tavoitteen saavuttamiseksi tärkeimpiä ja vaikuttavimpia toimia kirjata lakiin. Etenkin maa- ja metsätaloudesta tulevaan kuormitukseen tulee aikaansaada selvä vähennys ja se on mitä ilmeisimmin mahdollista vain lainsäädännön kautta.

EU:n Weser-päätös antaa erinomaisen mahdollisuuden estää vesien tilaa heikentävät hankkeet. Tilan heikentymisen torjuminen ei kuitenkaan riitä, vaan vesien tilaa tulee pystyä parantamaan, siellä missä sille on tarvetta.

Suunnitelmasta käy hyvin ilmi vesistöihin mahdollisesti kohdistuvat uhat ja tilaa heikentävät tekijät. Suunnitelmasta löytyy myös vesien tilan parantamiseen tähtäävät toimenpiteet sekä niiden seuranta. Lisäksi on esitetty yhteenveto lisätoimenpiteistä, jotka ovat tarpeen vesimuodostuman hyvän tilan vaiheittaiseksi saavuttamiseksi. Toimenpiteiden käytäntöön saattamisesta ei kuitenkaan löydy tarkkaa tietoa ja niiden todennäköinen toteuttamisaikataulu uupuu kokonaan.

SVK pitää positiivisena asiana, että suunnitelmassa mainitaan nyt myös veden väri ja kiintoaine vaikuttavina tekijöinä pintavesien luokittelussa, ja että tulevaisuudessa näiden vaikutusta vesistön ekologiseen tilaan tullaan huomioimaan etenevissä määrin. Humuskuormitteisissa vesistöissä huomioitta jättäminen antaisi väärän kuvan pintavesien todellisesta tilasta. Siksi onkin tärkeää, että veden väri ja kiintoainepitoisuus löytyy pintavesien luokittelun kriteereistä.

SVK:n mielestä on myös hyvä, että suunnitelmassa on huomioitu pohjaveden oton mahdollinen negatiivinen vaikutus latvavesiin ja niiden ekosysteemeihin, vaikkakin lyhyesti. Useiden jokien latvaosat ja niissä elävät eliöt ovat veden riittävyyden osalta suurelta osin, ellei jopa täysin riippuvaisia pohjavesistä ja niiden riittävyydestä. Useissa joissa elää joen latvaosilla vielä paikallisena joen alkuperäisiä taimenia, jotka muuten ovat joesta jo vesirakentamisen myötä kadonneet. Nämä taimenet ja koko latvavesien ekosysteemit ovat täysin riippuvaisia veden riittävyydestä ja voivat hävitä, mikäli pohjaveden määrä ratkaisevasti vähenee. SVK toteaa, että pohjaveden käyttöön liittyvät latvavesien mahdolliset kuivumiset tulisi huomioida vesienhoitosuunnitelmassa entistä laajemmin. Riskialttiit alueet tulee kartoittaa ja veden riittävyyttä latvoissa varmistaa.

Tulvavesien vaikutusta kalojen kutuun ei suunnitelmassa suoranaisesti huomioida. SVK muistuttaa, että tulvansuojelun toimenpiteillä on suora vaikutus myös vesistöjen ekologiseen tilaan. Turhan suuret syys- ja kevätkuopat aiheuttavat eroosiota ja järven pohjan tuhoutumista. Kevätkuoppa haittaa lisäksi merkittävästi kevätkutuisten kalojen lisääntymistä. Petokaloista kärsijöinä ovat etenkin hauki ja ahven. Kokemäenjoen alaosalla

Porissa on kehitetty vedenvirtaamaratkaisuja tulvien varalle, joten ylävirrassa sijaitsevilla järvi- ja jokeilla ei enää tulevaisuudessa vastaavanlaista tarvetta veden laskulle ole. Kevät ja syyskuppista tulee luopua tai ainakin säännöstelyrajoja tulee kohtuullistaa.

SVK huomauttaa, että kalataloudesta vain kalankasvatus on käsitelty vesistöihin vaikuttavana toimintana, vaikka kalastuksella on kalastorakenteeseen ja vedenlaatuun todella suuri vaikutus. Kalastus nykyisillä säännöillä ja menetelmillä kohdentuu suureksi kasvaviin petokaloihin. Tilanne väärin kalakantarakennetta ja johtaa välillisesti vedenlaadun heikkenemiseen. Petokaloja tulisi olla vesistöissä huomattavasti enemmän, sillä ne ovat omiaan säätelemään särkikalakantoja. Särkikalat syövät tehokkaasti eläinplanktonin vesistöistä, jolloin leväplanktonin määrä kasvaa. Liiallinen leväplanktonin määrä aiheuttaa vesistöjen samentumista ja leväkukintoja. Lisäksi runsas määrä pohjasta syöviä särkikaloja aiheuttaa veden samentumista ja vapauttaa pohjasedimentistä ravinteita vesistöön.

Suunnitelmassa mainitaan kaivostoiminnan laajentamista, mutta yksityiskohtiin ei mennä. Ohjauskeinoiksi tarjotaan kaivostoiminnan ympäristölupamenettelyä ja valvontaa kehittämistä. Ohjauskeinojen tueksi mainitaan myös tutkimushankkeita toteutettavan. SVK ei pidä kaivostoiminnan laajentamista vesistöille riskialttiilla paikoilla missään muodossa hyväksyttävänä.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja